

Otvoreni parlament

PARLAMENT POD LUPOM

Bilten broj 1 / Oktobar 2018.

IZDVAJAMO:

✓ Otvoreni parlament reaguje

Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom usvojen po hitnom postupku i bez rasprave u plenumu

✓ Otvoreni parlament analizira

Tema broja: Poslanička pitanja

✓ Sažeci zakona

Zakon o lobiranju

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Zakon o profesijama od posebnog interesa za Republiku Srbiju i uslovima za njihovo obavljanje

OTVORENI PARLAMENT_{.RS}

O vama se radi.

Uvodna reč Otvorenog parlamenta	5
Mesec u Parlamentu	6
Parlament u brojkama	9
Reagovanje Otvorenog parlamenta	10
Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom usvojen po hitnom postupku i bez rasprave u plenumu	10
Analiza Otvorenog parlamenta	11
Tema broja: Poslanička pitanja	11
Sažeci zakona	15
Predlog zakona o lobiranju	15
Zakon o izmenama i dopunama zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju	18
Zakon o profesijama od posebnog interesa za republiku srbiju i uslovima za njihovo obavljanje	20
Zakon o izmenama i dopunama zakona o ozakonjenju objekata	21
Zakon o izmenama i dopunama zakona o prevozu putnika u drumskom saobraćaju	23

O INICIJATIVI OTVORENI PARLAMENT

Inicijativa Otvoreni parlament svakodnevno prati rad Parlamenta Srbije od 2012. godine. Otvoreni parlament prikuplja i objavljuje podatke o radu i rezultatima rada Parlamenta i bavi se analizom različitih procesa iz perspektive transparentnosti, odgovornosti i participativnosti.

Osnovni cilj inicijative Otvoreni parlament je povećanje javnosti rada parlamenta, informisanje građana o radu parlamenta i uspostavljanje redovne komunikacije između građana i njihovih izabranih predstavnika. Svoj rad baziramo na vrednostima koje su sadržane u međunarodnoj Deklaraciji o otvorenosti parlamenata, u čijem razvoju je učestvovao i Otvoreni parlament.

Od januara 2018. godine, tim Otvorenog parlamenta je pojačao fokus aktivnosti ove inicijative na demokratičnosti i odgovornosti u ponašanju poslanika i radu institucije.

Jesenje zasedanje 11. saziva Parlamenta Srbije tokom 2018. godine motivisalo je tim inicijative "Otvoreni parlament" da paleti aktivnosti koje već sprovodi, doda još jednu - mesečni bilten. Tokom 2018. godine, Parlament intenzivno sprovodi zakonodavnu aktivnost, ali uz sve češće pojave zabrinjavajućih praksi. Među njima se ističe zloupotreba postojećih zakonodavnih procedura i opstrukcija rada Parlamenta (takozvani "filibustering"), učestala upotreba hitnog postupka za usvajanje zakona i objedinjene rasprave, kao i izbegavanje korišćenja mehanizama za sprovođenje parlamentarnog nadzora. Sva ova dešavanja su nas podstakla da na sistematičniji način pružimo javnosti pregled najbitnijih mesečnih događaja u Parlamentu i tako doprinesemo raspravi o kvalitetu rada i odgovornosti najvišeg predstavničkog tela.

Bilten sadrži pregled plenumske rasprave i toka svake sednice u mesecu, zatim pregled zakonodavne aktivnosti i statistike, sažetke ključnih zakona koji su usvojeni u datom mesecu - kao što je Zakon o lobiranju, kao i kvalitativnu analizu odabrane prakse ili fenomena unutar Parlamenta - kao što je institut poslaničkog pitanja. Bilten će vas takođe držati u toku sa stavovima i reakcijama Otvorenog parlamenta, kao što je u prvom, oktobarskom broju, reakcija na Zakon o finansijskoj pomoći porodici sa decom.

Prvi broj obuhvata pregled svih dešavanja tokom oktobra, kao i deo septembarskih aktivnosti Parlamenta - kada su održane jedna posebna i jedna vanredna sednica pre početka redovnog jesenjeg zasedanja - odnosno period **od 21. septembra do 26. oktobra 2018. godine.**

Nadamo se da će vam mesečni bilteni Otvorenog parlamenta biti koristan izvor ključnih informacija, kao i praktičan alat za praćenje parlamentarizma u Srbiji i razumevanje izazova pred njim.

Auswärtiges Amt

Inicijativu Otvoreni parlament podržava Ministarstvo spoljnih poslova Savezne Republike Nemačke, uključujući i izradu biltena. Stavovi izraženi u biltenu su stavovi tima Otvorenog parlamenta, ali ne odražavaju nužno i stavove donatora.

15.

Devetnaesta posebna sednica

Poslanicima se obratio potpredsednik Indije i predsedavajući Saveta država Nj. E. g. M. Venkaja Naidua.

21.

Deseto vanredno zasedanje

Na dnevnom redu ovog vanrednog zasedanja našlo se 33 tačke dnevnog reda. Kako je na ovoj sednici vođen zajednički načelni i jedinstveni pretres o svim tačkama dnevnog reda, mnogi poslanici koji ne pripadaju vladajućoj koaliciji su ukazivali na kršenje Poslovnika i nedostak vremena za vođenje smislene rasprave o tačkama dnevnog reda.

24.

Fiskalni savet i penzije

Poslanici opozicije pozivali su se na mišljenje Fiskalnog saveta o izmenama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kako bi ukazali da je zakonsko rešenje narušiti predvidivost i integritet penzijskog sistema. S druge strane ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Zoran Đorđević ukazivao je na prednosti ovog zakona. "Šta god da priča opozicija, nećemo odustati od stava da penzije treba da budu veće. Želimo da se penzije približe minimalnoj potrošačkoj korpi, odnosno prosečnoj plati u Srbiji i na tome Vlada Srbije nastavlja aktivno da radi. Mi smo odgovornom politikom pokazali da one mogu da rastu", istakao je Đorđević.

25.

Dan za glasanje

Skupština je potvrdila 28 međunarodnih sporazuma koji su se našli na dnevnom redu. Usvojena je i Odluka o izboru viceguvernera Narodne banke Srbije, kojom un a funkcije viceguvernera imenovane Dragana Stanić na period od četiri godine i Ana Ivković na tri godine.

26.

"Hitler", "džukela", "džokej" i slični nadimci

Vredanje je bilo sastavni i ovog zasedanja. Poslanici vladajuće stranke prozivali su poslanike stranaka koje su u Savezu za Srbiju zbog izjave Željka Veselinovića o Ani Brnabić, načina oblačenja pojedinih poslanika, dok su opozicioni poslanici pravili neumesna poređenja i podsećali članove SNS-a na njihove radikalske dane.

27.

Ministri odgovarali na poslanička pitanja

Ovog poslednjeg četvrtka u mesecu poslanici su, pored mogućnosti da traže objašnjenja i pojašnjenja u skladu sa Poslovníkom, mogli da postavljaju pitanja i ministrima koji su prisustvovali sednici. Poslanike je zanimalo uređenje biračkih spiskova za izbore za Nacionalne savete nacionalnih manjina, broj članova albanske nacionalne manjine u Nacionalnom savetu, politika Srbije u vezi sa Kim, izmene Zakona o finansijskoj podršci porodicama sa decom... Međutim, samo šest poslanika je stiglo da postavi pitanje ministrima, jer inis pitanja odgovarali i inistry koji nisu pitani. Ovo je treći put ove godine da Vlada gostuje u parlamentu, u 2017. To se dogodilo samo jednom.

28.

"Fantomski amandmani" i "fantomski poslanici"

Kako je samo na Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju podneto 615 amandmana, poslanici su i na ovoj sednici raspravljali o korisnosti podnošenja amandmana koji ne doprinose kvalitetu zakona. Tako je Đorđe Vukadinović okarakterisao amandmane većinske stranke kao "fantomске" jer se podnose sa ciljem da bi se potrošilo vreme. "Raspravljamo o amandmanima, u pojedinostima, a pri tome smo stigli do drugog člana na prvu tačku dnevnog reda. Do prosvetnih amandmana verovatno nećemo ni stići", rekao je Vukadinović. Poslanici SNS-a zamerili su opoziciji da prigovara na amandmane a da nikad nije prisutna u sali. "Kažete fantomski amandmani. Ja isto tako mogu da primetim da su to fantomski poslanici koji nikad nisu prisutni kada treba da se raspravlja o predlozima zakona", ukazao je Aleksandar Marković.

29.

Izglasani zakoni i odluka

Pored izglasavanja akata, na sednici je odlučeno da postoje posebno opravdani razlozi da Zakon o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju stupe na snagu u roku kraćem od osam dana.

2.

Počelo Drugo redovno zasedanje

Svečanim intoniranjem himne počelo je jesenje redovno zasedanje. Na samom početku sednice poslanici su tražili obaveštenja i objašnjenja, između ostalog o Kosovu, Toniju Bleru, požaru u Sandžaku, Zakonu o nestalim bebama i radu Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Tom prilikom Aleksandar Martinović optužio je poverenika Rodoljuba Šabića da radi protiv svoje države i upitao zašto ne prima platu od stranih službi.

3.

Poslanici usvojili dnevni red sednice

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine, predlozi zakona o potvrđivanju međunarodnih sporazuma o zaštiti životne sredine, Karpata, migratornih ptica i slepih miševa, kao i predlozi odluka o finansijskom planu Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, izmenama sastava delegacija i odbora parlamenta - tačke su dnevnog reda Prve sednice Drugog redovnog zasedanja. Nijedan predlog zakona opozicije za dopunu dnevnog reda nije usvojen.

4.

Kosovo, Šabić, izbori za nacionalne savete nacionalnih manjina, rijaliti...

Poslanici su na početku rasprave tražili obaveštenja o poseti predsednika Aleksandra Vučića Moskvi, nepravilnostima u vezi sa izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina, udžbenicima na manjinskim jezicima, medijskim zakonima, naknadama koje će primati trudnice i porođilje prema Zakonu o finansijskoj podršci porodici sa decom, Nacrtu zakona o KiM, srpskoj kulturnoj baštini na Kosovu... Poslanik SNS-a Aleksandar Marković pitao je koji zakon ovlašćuje poverenika Rodoljuba Šabića da se bavi dnevnom politikom i koja su ovlašćenja poverenika. Ujedno je optužio povernika da napada Aleksandra Martinovića i tako zloupotrebljava svoju funkciju.

5.

Rasprava o Trifunoviću umesto o zakonima

Drugog dana rasprave u načelu povelala se rasprava o privatnim humanitarnim fondacijama za prikupljanje novca za lečenje dece u inostranstvu i optužbama protiv fondacije glumca Sergeja Trifunovića koje su iznosili poslanici vladajuće stranke. Do kraja dana završena je rasprava u načelu.

9.

Poslanici o BIA, penzijama i Rusiji

Poslanici su započeli raspravu u pojedinostima o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine. Na predlog zakona podneto je ukupno 402 amandmana, a Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo odbacio je 31 kao nepotpun i neustavan. Pre početka rasprave u pojedinostima poslanici su tražili obaveštenja o penzijama, stavu Rusije o Kosovu i izjavi visokog službenika Bezbednosno informativne agencije Marka Parezanovića da je najveća pretnja po bezbednost Srbije delovanje spoljnog faktora preko pojedinaca iz opozicije, pojedinih medija i NVO.

10.

Poseban osvrt

Radni dan u Skupštini počeo je miniotom ćutanja povodom pogibije 12 osoba na putevima u Srbiji. Zatim su nastavili sa raspravom u pojedinostima o izmenama Zakona o zaštiti životne sredine. Poslanici vladajuće većine su, opet, podneli veliki broj amandmana "sa posebnim osvrtom".

11.

Završena rasprava u pojedinostima

Pre prelaska na dnevni red ovlašćeni predstavnici poslaničkih grupa su tražili objašnjenja i obaveštenja o tome zašto su vojni avioni pratili predsednikov avion na putu za Kazahstan, izradi Građanskog zakonika, nepravilnosti u vezi sa biračkim spiskovima za izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina, ukidanju bezviznog režima Iranu... Do kraja dana završena je rasprava u pojedinostima o prvoj tački dnevnog reda i zakazan dan za glasanje.

12.

Dan za glasanje

Poslanci su izglasali izmene i dopune Zakona o zaštiti životne sredine kojima se stvara formalno pravni uslov da poljoprivrednici konkurišu za dobijanje sredstava iz evropskog fonda IPARD, kao i druga akta koja su bila na dnevnom redu Prve sednice Drugog redovnog zasedanja.

16.

Druga sednica Drugog redovnog zasedanja

Poslanici su i ovog utorka tražili obaveštenja i objašnjenja koja su im potrebna za rad, a u vezi su sa radom državnih organa. Na dnevnom redu sednice su Zakon o građevinskim proizvodima, izmene i dopune Zakona i planiranju i izgradnju, izmene i dopune Zakona o ozakonjenju, kao i više zakona iz oblasti saobraćaja – izmene i dopune Zakona o vazdušnom saobraćaju, izmene i dopune Zakona o transportu opasne robe, izmene i dopune Zakona o prevozu putnika u drumskom saobraćaju. Poslanici su podneli oko 200 predloga za dopunu dnevnog reda, od kojih su većinu podneli poslanici koji ne pripadaju vladajućoj poslaničkoj grupi.

17.

Šešelji o ženama

Raspravu u načelu obeležile su uvrede koje je šef poslaničke grupe SRS-a Vojislava Šešelja uputio ministarki Zorani Mihajlović i poslanici Gordani Čomić. Šešelji je zatražio smenu ministarke građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture rekavši da nije sposobna da bude ministar i "da ne volim alapače koje se dočepaju vlasti pa misle da su sve i svja". Poslanica DS-a Gordana Čomić rekla je Šešelju da ne može ženi da kaže da je alapača i da zbog toga treba da ga je sramota, na šta joj je on rekao: "Ti prvo obrij brkove pa dodi na sednicu".

18.

Kosovo, napadi na novinarku Tatjanu Vojtehovski, vila Tomislava Nikolića...

Pre početka načelne rasprave, predstavnici poslaničkih grupa tražili su objašnjenja o prisustvu Kosova bez zvezdice na međunarodnim skupovima, poštovanju Briselskog sporazuma, osnovu po kom Tomislav Nikolić koristi državnu vilu... Poslanike je interesovalo i koje će mere država preduzeti povodom napada na novinarku Tatjanu Vojtehovski i zbog selektivnog pristupa bezbednosti novinara zatražili razrešenje državnog sekretara Aleksandra Gajovića. Ostatak dana poslanici su vodili i završili zajednički jedinstveni i načelni pretres o prvih 10 tačaka dnevnog reda, kao i jedinstveni pretres o 11. tački dnevnog reda.

22.

Poslanici o svemu osim o amandmanima

Poslanici su započeli raspravu u pojedinostima o Predlogu zakona o građevinskim proizvodima na koji je podneto 567 amandmana. Ukupan broj amandmana podnetih na devet zakona koji se nalaze na dnevno redu je 1177. No, pored brojnih amandmana o kojima treba raspravljati poslanici su o divljoj gradnji i ceni infrastrukture. Polemika o Kosovu nije izostala.

23.

Dnevno-političke teme prioritet u odnosu na dnevni red Skupštine

Tokom traženja objašnjenja i obaveštenja poslanici su pitali nadležne državne institucije o Kosovu, zločinima u Sjeverinu, predstojećim lokalnim izborima, objavljivanju osetljivih informacija u štampi o Kragujevcanki Violeti Cvetković, predsednikovom "...eee"... Zatim su poslanici nastavili raspravu u pojedinostima o prvoj tački dnevnog reda, koju je obeležila debata o "istorijskim korenima" demokrata i naprednjaka, ali i polemika o predsednikovom tretiranju žena prilikom otvaranja fabrike tekstila u Kraljevu.

24.

Vukadinović o "besmislenim" amandmanima

Kako je vladajuća većina podnela veliki broj amandmana sa "posebnim osvrtom" Đorđa Vukadinović iz poslaničke grupe Nova Srbija – Pokret sa spas Srbije je tokom rasprave prokomentarisao: "Besmisleni amandmani, fantomski amandmani, više puta smo to ovde govorili, ali ta praksa se nastavlja i onda se čudite zašto nema opozicije u ovim klupama. Istovremeno, to vreme se koristi samo i isključivo: pod a – za pohvale Vladi, što ja mogu da razumem, protiv čega nemam ništa, ali onda se potrudite da barem te amandmane formulišete tako da imaju veze sa temom koja je dnevni red i drugo, za beskonačno pljuvanje po opoziciji, kritiku opozicije, neprisutnih ovde ljudi, nekog saveza čiji ja nisam član, neki jesu".

25.

Koliko plata prima Aleksandar Martinović

Posle izjava poslanika vladajuće većine da opozija ne dolazi dovoljno u parlament, poslanik DS-a Balša Božović upitao je predsedavajućeg Vladimira Marinkovića: "da li možete kao predsedavajući makar da mi date obaveštenje o tome da li se šef SNS u parlamentu nalazi na svom andom mestu ili na drugom andom mestu u Višoj medicinskoj školi u Čupriji gde je nezakonito izabran za predavača, zajedno sa gospodinom Orličem..." To je izazvalo oštre polemike između poslanika. Martinović mu je odgovorio da iznosi neistine i dodao: "Poslanik sam u Narodnoj skupštini od 2007. Godine i nikada nisam bio na plati u Narodnoj skupštini. Ja mogu da živim i bez politike, mogu da živim bez toga da sam narodni poslanik, a ti bez svog tate ne možeš da živiš".

26.

Vlada odgovarala na poslanička pitanja

Svi akti na dnevnom redu parlamenta su usvojeni. Poslanici su odlučili i da odredbe Poslovnika na koje su ukazivali tokom sednice nisu bile povredene.

PARLAMENT U BROJKAMA

Statistika zaključena 26. oktobra 2018. godine

ZAKONODAVNA AKTIVNOST

206 dana legislativne aktivnosti**288** usvojenih zakona**97%** usvojenih zakona predložila je Vlada

Nijedan zakon predložen od strane poslanika koji ne pripadaju vladajućoj većini do sada nije uvršten u dnevni red.

HITAN POSTUPAK

47% svih zakona (uključujući nove zakone, izmene i dopune zakona i ratifikacije međunarodnih sporazuma) usvojeno je po hitnom postupku.

63% zakona usvaja se po hitnom postupku ukoliko izuzmemo zakone o potvrđivanju međunarodnih sporazuma, koji se uglavnom usvajaju po redovnom postupku.

OBRATITE PAŽNJU NA:

"Filibaster" - neograničenu raspravu o pojedinim pitanjima u cilju opstrukcije rada skupštine.

Objedinjavanje tačaka dnevnog reda u jedinstvenu raspravu.

Podnošenje ogromnog broja amandmana od strane vladajuće većine kako bi se potrošilo vreme za raspravu o predlozima najvažnijih zakona

KONTROLNA ULOGA PARLAMENTA:

6 sednica tokom 2 godine na kojima su postavljena poslanička pitanja tokom 2 godine:
Oktobar 2016, Oktobar 2017, mart, april, septembar i oktobar 2018

7 javnih slušanja: nijedno u 2018. zaključno sa oktobrom

Izveštaji nezavisnih tela nisu usvajani niti se o njima raspravljalo na plenarnim sednicama još od 2014. godine

U 2018, predsedavajući samo 1 od 20 odbora je poslanik koji ne pripada vladajućoj većini.

● REAGOVANJE OTVORENOG PARLAMANTA

ZAKON O FINANSIJSKOJ PODRŠCI PORODICI SA DECOM USVOJEN PO HITNOM POSTUPKU I BEZ RASPRAVE U PLENUMU

Na početku redovnog jesenjeg skupštinskog zasedanja i povodom najave ministra za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Zoran Đorđević da će uslediti nove, druge po redu, izmene Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom kao posledice negativne reakcije javnosti, inicijativa Otvoreni parlament upozorava da situacije kao navedena nastaju zbog prakse usvajanje zakona po hitnom postupku i nepoštovanja skupštinskih pravila i procedura.

Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom, koji se primenjuje tek nekoliko meseci, usvojen je po hitnom postupku prvi put u decembru 2017. godine kada i Zakon o republičkom budžetu za 2018. godinu na sednici na kojoj je bila objedinjena rasprava po 30 tačaka. Oba ova zakona usvojena su gotovo bez rasprave u plenumu i vremena da se obrazlože podneti amandmani. Suština rasprave o amandmanima je da se omogući da se sagledaju posledice predloženog zakona i samim tim odredbe zakona prilagode potrebama društva.

Već u junu 2018. godine, Vlada je uputila predlog izmena i dopuna ovog zakona, koje su ponovo usvojene po hitnom postupku. Nakon negativne reakcije javnosti na rešenja usvojena ovim zakonom, kao i reakcija nadležnih ministarstava, najavljen su nove izmene i dopune ovog zakona. To ukazuje na očigledne manjkavosti u predloženim i usvojenim rešenjima koje su mogle biti izbegnute inicijalnim poštovanjem procedura i raspravom u skupštini.

Inicijativa Otvoreni parlament upozorava da su zabrinjavajući trendovi ograničavanja parlamentarne debate, nastavljeni i toku 2018. godine. Vlada je i dalje glavni predlagač usvojenih zakona (od početka 11 saziva 96 odsto usvojenih zakona predložila je Vlada) dok se predlozi opozicionih poslanika ne stavljaju na dnevni red. Nastavljena je praksa objedinjavanja velikog broja tačaka dnevnog reda pri čemu se važni zakoni ne stavljaju na početak dnevnog reda. Ova činjenica uz zloupotrebu procedure podnošenja velikog broja amandmana da bi se potrošilo ukupno vreme za raspravu na početnim tačkama dnevnog reda onemogućavaju obrazlaganje amandmana na sve važne zakone i suštinsku raspravu o predloženim zakonskim rešenjima u skupštini. Usvajanje zakona po hitnoj proceduri i dalje predstavlja pravilo više nego izuzetak jer je u 2018. godine po ovoj proceduri usvojeno 60 odsto zakona, izuzimajući ratifikacije međunarodnih sporazuma.

● ANALIZA OTVORENOG PARLAMENTA

Tema broja: Poslanička pitanja

BESKRAJNI ODGOVORI I BEZBROJNA PITANJA

Penzijsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, obnova ribljeg fonda i podsticaji za ribarstvo, zaštita poljoprivrednih useva od nepogoda, ustavni amandmani, poslovanje firmi u vlasništvu oca Nebojše Stefanovića - neka su od pitanja koja su interesovala poslanike prilikom postavljanja pitanja Vladi poslednjeg četvrtka u oktobru. Ovo je bio drugi mesec zaredom da Vlada gostuje u parlamentu, jer su poslanici imali priliku da postavljaju pitanja ministrima i tokom vanrednog zasedanja u prošlom mesecu. Iako je broj dana u kojima je Vlada odgovarala na pitanja poslanika u ovoj godini u porastu, postavlja se pitanje koliko je ovaj mehanizam kontrole Vlade zaista efikasan?

Prema Poslovniku Narodne skupštine ukoliko je sednica redovnog zasedanja u toku, poslednjeg četvrtka u mesecu članovi Vlade u periodu od 16 do 19 časova odgovaraju na pitanja poslanika. Tokom vanrednog zasedanja, dan za poslanička pitanja može biti i neki drugi dan, ako je predlagač prilikom sazivanja sednice to odredio. Proces postavljanja pitanja zamišljen je kao mali dijalog između poslanika i člana Vlade, gde poslanik ima tri minuta da postavi pitanje, zatim posle odgovora člana Vlade ima još tri minuta za dodatno pitanje ili komentar, a posle drugog odgovora ima pravo na komentar o odgovorima u trajanju od dva minuta. Međutim, u praksi je ovaj mehanizam daleko od dijaloga.

Broj poslanika koji uspeju da, tokom tri sata, upute pitanje članovima Vlade se iz meseca u mesec smanjuje. U oktobru je samo pet poslanika stiglo da pita, što je najmanji broj od izmene Poslovnika 2012. godine, kada je promenjena i procedura za postavljanje poslaničkih pitanja.

Kako Poslovnik ostavlja mesta interpretacijama, poslanici ovaj institut različito tumače i primenjuju. Redosled postavljanje pitanja nije definisan Poslovnikom nego je rezultat ustaljene prakse po kojoj mogućnost da govore prvo dobijaju poslanici koji su se prijavili za reč i ne pripadaju nijednoj poslaničkoj grupi. Zatim reč redom dobijaju ostali prijavljeni poslanici počev od onih iz najmanje do najveće poslaničke grupe. Kada se posmatraju dani za poslanička pitanja u septembru i oktobru, uočljivo je da poslanici koji ne pripadaju poslaničkim grupama najčešće postavljaju jedno ili nekoliko tematski bliskih pitanja. Takođe, kod poslanika koji postavljaju manji broj pitanja je uočljivo da ih ti problemi posebno interesuju. Tako su tokom septembarskog postavljanja pitanja poslanici stana manjina Jajhja Ferhatović i Fatmir Hasani postavljali pitanja u vezi sa izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina, a u oktobru je Đorđe Vukadinović pitao o ustavnim promenama i statusu Kosova. Kako veće poslaničke grupe dolaze na red, broj pitanja i tema se povećava. Ubedljivo najveći broj pitanja postavlja poslanički grupa Pokret socijalista - Narodna seljačka stranka - Ujedinjena seljačka stranka. Marijan Rističević i Đorđe Komlenski svojski se trude da svojim pitanjima aktiviraju što veći broj ministara. Čak i posle prvog kruga pitanja, ova dvojica poslanika nastavljaju svoj niz pitanja kao da odgovora na prethodna pitanja nije bilo ili da ih odgovori uopšte ne interesuju. Ovakav način postavljanja pitanja deluje problematično za ostvarivanje kontrole nad radom Vlade, jer se između poslanika i članova Vlade ne vodi dijalog o postavljenom pitanju. U oktobru je rekord po broju postavljenih pitanja postavio i Boško Obradović koji je uspeo u toku tri minuta odvojena za prvo pitanje da postavi 18 pitanja. Ipak, za razliku od poslanika Rističevića i Komlenskog, tokom dodatnog pitanja Obradović je pokušao da se osvrne na odgovore ministara koje je u prvom

pitanju postavio, ali i da postavi nova. Pitanja nisu bila upućena nijednom ministru konkretno, nego celoj Vladi i većina ih je ostala neodgovorena.

Iz poslaničke prakse je jasno da postoje dva obrasca postavljanja pitanja: prvi po kom poslanici pitaju jedno pitanje ili postave nekoliko pitanja koja se odnose na istu temu ili problem i o tome postavljaju i dodatno pitanje, a zatim i komentarišu; drugi po kom poslanici postavljaju veliki broj tematski različitih pitanja i prilikom dodatnog pitanja postave pitanje koje nije u vezi sa prethodno pitanim. Jasno je da je vođenje dijaloga poslanika sa ministrima mnogo efikasniji način za kontrolu rada Vlade od vođenja poliloga, jer poslanici u sledećem obraćanju mogu mnogo lakše da postave dodatno pitanje i kasnije da daju komentar o problemu koji su adresirali pitanjem. Kada se postavi veliki broj pitanja većina ostane da "lebdi" u skupštinskoj sali neodgovorena, a poslanici čak i kad žele ne mogu da sa svojih osam minuta, koliko ukupno imaju na raspolaganju za ovaj mehanizam, odgovore velikom broju ministara koji imaju na raspolaganju više vremena. Kako je poslovnikom predviđeno da poslanik ima poslednju reč, važno je da se pravi osvrt na odgovore članova Vlade jer se tako ispoljava kontrolna uloga parlamenta.

Jedna od glavnih prepreka dijalogu i omogućavanju poslanicima da kontrolišu rad Vlade je i to što vreme za odgovor članova Vlade nije ograničeno. Tako je 10 ministara tokom septembarskih postavljanja pitanja govorilo ukupno 128 minuta, dok je šest poslanika potrošilo 44 minuta na postavljanje pitanja i komentarisane odgovore. U oktobru je ta razlika porasla: pet poslanika potrošilo je malo više od 36 minuta, dok osam članova Vlade govorilo skoro 134 minuta.

A da li pitanja poslanika zaista zahtevaju toliko opširne odgovore?

Ministri i predsednica Vlade svoje odgovore formulišu previše opšte, često objašnjavajući stvari koje poslanici već znaju ili bi trebalo da znaju (npr. kako je nekim zakonom neka oblast regulisana). Odgovori na poslanička pitanja se, takođe, često koriste za obračunavanje sa političkim neistomišljenicima. Prilikom odgovaranja na pitanja članovi Vlade govore kako je prošla vlast odgovorna za smanjenje penzija, „pljačkaške privatizacije“, vođenje loše politike u vezi sa „takozvanom Republikom Kosovo“, ali i dobar deo vremena posvećuju naglašavanju da je predsednik Aleksandar Vučić uspeo da popravi situaciju koju je prošla vlast ostavila. Neretko, ministri okrivljuju poslanike da su sami krivi za problem o kojem postavljaju pitanja.

Tako je ministar Branko Ružić podsetio poslanika Fatmira Hasanija da je Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina bio u Skupštini i da je tad trebalo da podnese amandman i tako utiče na veličinu nacionalnog saveta albanske nacionalne manjine.

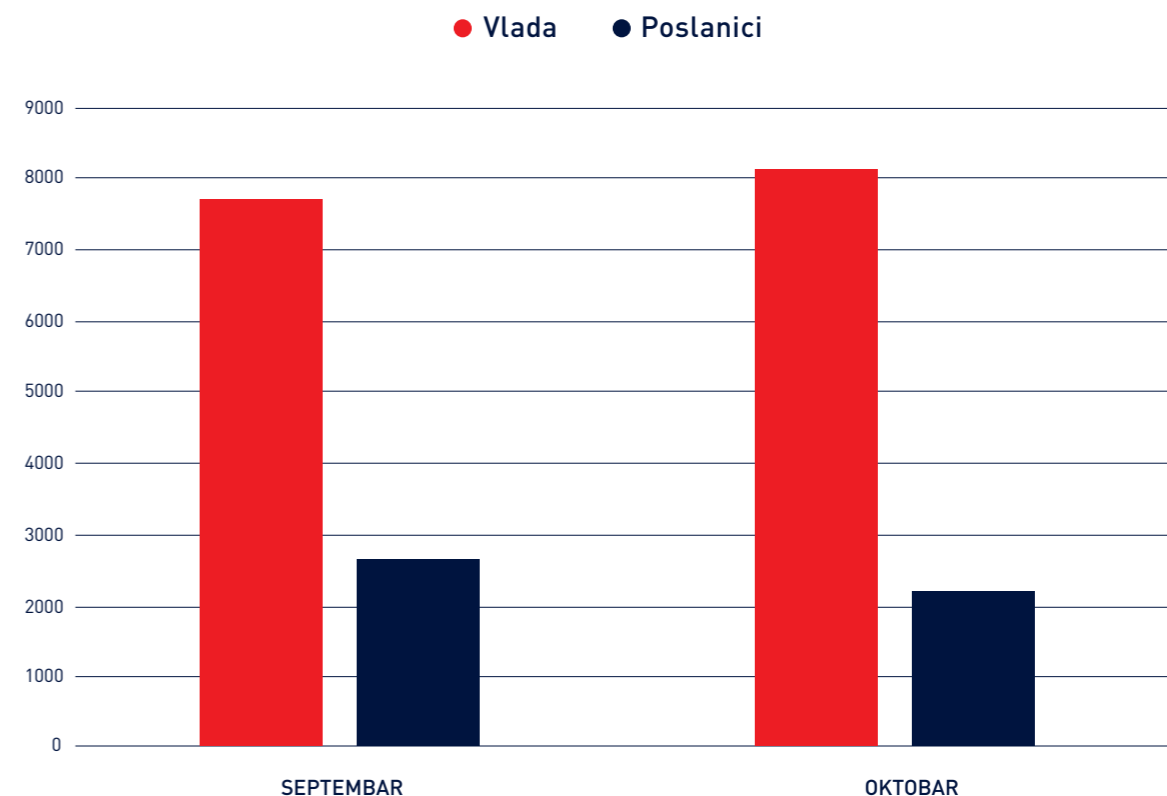
Ali tu nije kraj samovolji ministara. Iako poslanici kažu kom članu Vlade upućuju pitanje, ministri koji nisu pitani odgovaraju naširoko i tako troše vreme za postavljanje pitanja. Pritom, članovi Vlade odgovaraju mnogo učtivije na pitanja poslanika vladajuće većine nego na pitanja poslanika opozicije. Ipak i tu postoje izuzeci. Primer korektnog odgovaranja na pitanja poslanika je ministar Mladen Šarčević koji se ne upušta u prepirke sa poslanicima i odgovara samo na pitanja koja su mu upućena i podjednako učtivo se odnosi prema svim poslanicima.

No, iako članovi Vlade često zloupotrebljavaju neograničeno vreme, određivanje vremena za odgovor bi, takođe, mogao da bude problem. Vlada bi u tom slučaju mogla da izbegava odgovore na pitanja pravdajući se da je vreme za odgovor isteklo. Ovo ukazuje da trenutno rešenje i nije tako loše, ali i naglašava neophodnost boljeg održavanja reda u plenumu tokom postavljanja poslaničkih pitanja. U ovom delu sednice ne postoji mogućnost ukazivanja na povrede Poslovnika i repliciranje, ali to ne sprečava poslanika da tokom postavljanja pitanja provuku i neku repliku poslaniku koji je prethodno govorio. Iako predsednica Narodne skupštine Maja Gojković upućuje poslanike da se upoznaju sa pravilima po kojima rade, ona ta pravila uporno krši. Tako je postavljanje pitanja u oktobru završeno komentarom predsednice Vlade koja je govorila posle svog i obraćanja ministra

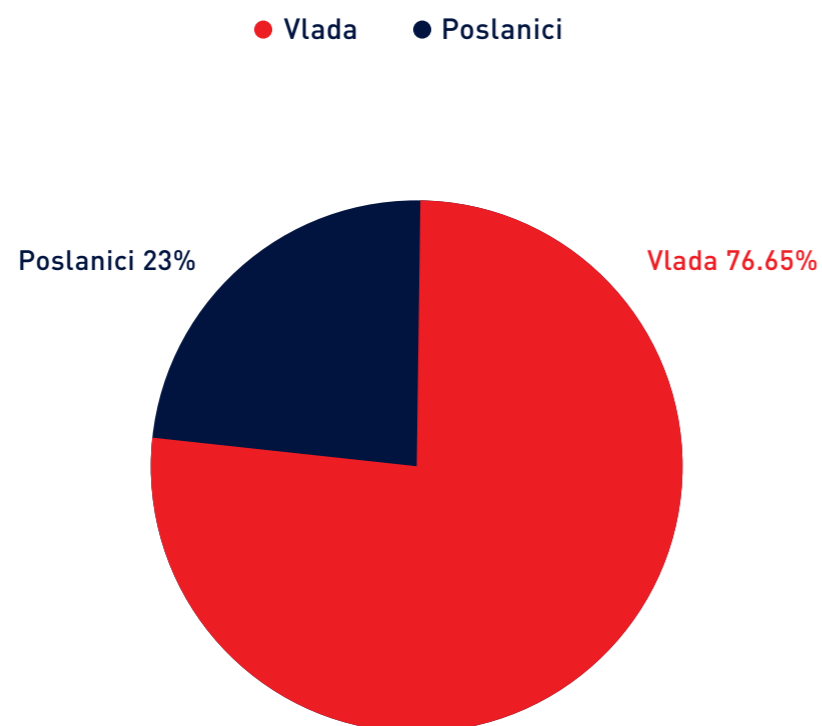
poljoprivrede, iako je o njihovim odgovorima prema proceduri trebalo da se izjasni poslanik koji im je pitanja postavio. Ako se posmatra rad predsednice parlamenta, ali i potpredsednika dalo bi se zaključiti da su oni mnogo bliži Vladi nego poslanicima u Narodnoj skupštini.

S obzirom na to da je prilikom odgovaranja Vlade na poslanička pitanja televizijski prenos obavezan, ovaj institut bi mogao da bude dobar način da se građanima politika približi, ali i da se širokom auditorijumu objasne problemi u kojima se država nalazi. Mogao bi da bude iskorišćen kroz zanimljive rasprave koje doprinese popularnosti poslanika, ali i Vlade. Međutim, odgovori ministara čine da ovaj važan institut više liči na blok rekama posle kojih gledaoci, a moguće i poslanici zaborave koje je pitanje postavljeno. Kontrolna uloga parlamenta se od silnog samoreklamiranja Vlade ni ne nazire.

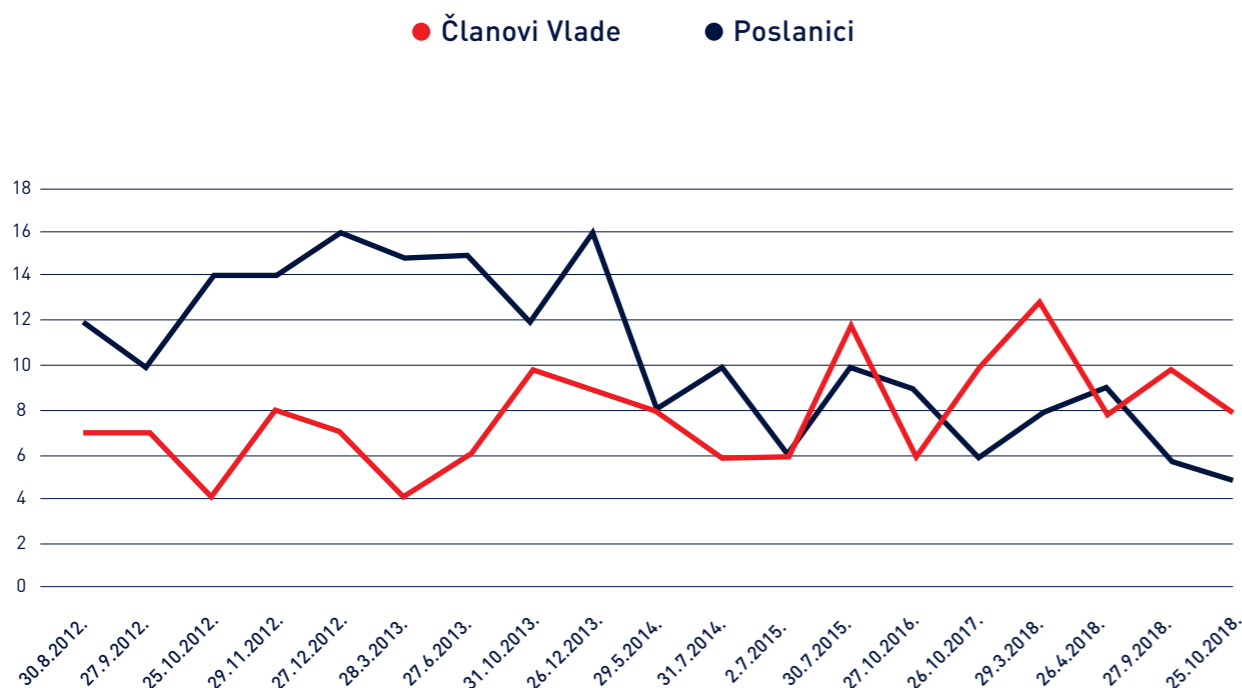
Odnos vremena (izraženog u sekundama) potrošenog na postavljanje poslaničkih pitanja i odgovore članova Vlade

Odnos ukupno potrošenog vremena za poslanička pitanja i odgovore

Broj poslanika i članova Vlade koji su dobili reč prilikom postavljanja poslaničkih pitanja

● SAŽECI ZAKONA

PREDLOG ZAKONA O LOBIRANJU¹

U skupštinsku proceduru 13.08.2018. godine ušao je dugoočekivani Predlog zakona o lobiranju. Regulisanje ove oblasti predviđeno planirano je još Nacionalnom strategijom za borbu protiv korupcije iz 2005. godine. Kako zakon nije donešen u periodu važenja ove Strategije, njegovo donošenje izvršeno je i u Nacionalnu strategiju za period 2013-2018. Predviđeno je, najpre, da Zakon bude usvojen tokom 2014. godine, da bi se kasnije njegovo donošenje odložilo za prvi kvartal 2017. godine. Kako su svi rokovi predviđeni za usvajanje zakona istekli, **Grupa zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO) u svom saopštenju objavljenom 15. marta 2018. godine ocenila je da Srbija nije ispunila nijednu od preporuka ovog tela iz četvrtog kruga evaluacije, među kojima je i potreba regulisanja lobiranja narodnih poslanika.** Pomenuto saopštenje izazvalo je negativne reakcije javnosti, što je verovatno doprinelo tome da Ministarstvo pravde već 23.03.2018. godine na javnu raspravu iznese Nacrt zakona o lobiranju. Iako je evidentno da su usvojeni pojedini komentari zainteresovanih strana izneti tokom javne rasprave, Ministarstvo nije objavilo izveštaj o sprovedenoj

Predmet lobiranja

Lobiranje je definisano kao **aktivnost kojom se vrši uticaj na organe javne vlasti u postupku donošenja zakona, drugih propisa i opštih akata radi ostvarivanja interesa korisnika lobiranja.**

Predlogom zakona **pojam lobiranja ograničava se na** one situacije kada se kontakt sa organima javne vlasti ne ostvaruje javno (već npr. ličnim kontaktom ili upućivanjem dopisa koji nije objavljen u bilo kom sredstvu obaveštavanja). Iako su aktivnosti koje se ne smatraju lobiranjem date **veoma neprecizno**, deluje da je namera predlagača zakona da pod pojmom lobiranja bude obuhvaćeno **samo direktno lobiranje**, dok **javno zagovaranje** kao (u onom svom delu koji se dnosi na promociju i zaštitu određenih vrednosti kroz sprovođenje aktivnosti koje za primarni cilj imaju podizanje javne svesti i pridobijanje podrške javnosti po nekom pitanju) i tzv. „**grassroots lobiranje**“ (vrsta lobiranja prilikom koje se mobilise javnost da na predstavnike organa vlasti vrši pritisak u pravcu promene nekog konkretnog pravnog akta) ne podležu regulisanju ovog zakona.

Predlogom zakona predviđeno je da se lobiranjem, između ostalog, **ne smatraju:**

- **informacije, stavovi i mišljenja** o zakonima, drugim propisima i opštim aktima, predlozima ili nacrtima zakona, drugih propisa i opštih akata, **objavljenim u sredstvima javnog informisanja i drugim sredstvima kojima se javnost obaveštava;**
- **aktivnosti lica koja javno saopštavaju svoje stavove, odnosno dostavljaju predloge i stručna mišljenja organima vlasti radi iniciranja, pripreme, razmatranja, usvajanja i davanja obrazloženja predloženih rešenja zakona, drugih propisa i opštih akata ili učestvuju po pozivu organa vlasti sa ili bez naknade ili u okviru projekata čiji je korisnik organ vlasti, u pripremi, razma-**

¹ U momentu zaključenja ovog izdanja biltena Predlog zakona o lobiranju bio je na dnevnom redu Treće sednice Drugog redovnog zasedanja. Sažetak usvojenog teksta Zakona biće objavljen u sledećem broju biltena

tranju ili davanju stručnih mišljenja o predloženim rešenjima zakona, drugih propisa i opštih akata;

Učesnici lobiranja

U postupku lobiranja učestvuju: **lice koje obavlja lobiranje, korisnik lobiranja i lobirano lice.**

Lice koje obavlja lobiranje

Lobiranje može **obavljati lobista** (fizičko lice), **pravno lice** registrovano za lobiranje ali i **neregistrovani lobista** (tzv. in-house lobisti).

Predlogom zakona predviđeni su posebni **uslovi** koje lobista odnosno pravno lice koje obavlja lobiranje moraju ispunjavati kako bi mogli da obavljaju ovu delatnost.

Lobisti će morati da budu **registrovani** u Registru Agencije za borbu protiv korupcije. Kako bi se registrovali moraju da ispunjavaju opšte uslove (državljanstvo Srbije, potpuna poslovna sposobnost, visoka stručna sprema, da ispunjava propisane uslove nekažnjavanosti) ali i da prođu **obuku za lobiste** koju sprovodi Agencija. **Strano fizičko lice** može obavljati lobiranje u Srbiji pod uslovom da je u svojoj zemlji registrovano kao lobista i ukoliko je upisano u posebnu evidenciju u Srbiji.

Lobista ne može biti lice izabrano, imenovano, postavljeno, zaposleno ili na drugi način radno angažovano u organu vlasti, kao ni lice na čiji izbor, imenovanje ili postavljenje organ vlasti daje saglasnost. Ova zabrana važi dok ne isteknu dve godine od dana prestanka funkcije/radnog odnosa/radnog angažovanja u organu javne vlasti (tzv. **cooling off period**)

Da bi obavljalo lobiranje, pravno lice mora biti upisano u Registar pravnih lica koja obavljaju lobiranje (što podrazumeva da je privredni subjekt/udruženje upisano u APR, da ima zaposlenog makar jednog lobistu, da ispunjava propisane uslove nekažnjavanosti). **Strano pravno lice** može obavljati lobiranje ako je u zemlji sedišta registrovano za ovu delatnost te ukoliko je u Srbiji upisano u odgovarajuću evidenciju.

Neregistrovani lobista je fizičko lice koje nije upisano u Registar lobista, a koje je zakonski zastupnik ili je zaposleno kod korisnika lobiranja ili koje zastupa interese udruženja/privrednog društva čiji je korisnik lobiranja član..

Obaveze neregistrovanog lobiste su Predlogom zakona postavljene dosta uže u odnosu na obaveze lobiste. On je dužan da lobiranom licu uputi dopis kojim započinje postupak lobiranja (Predlog zakona ne predviđa obaveznu sadržinu ovog dopisa kada se radi o neregistrovanim lobistima), kao i da postupa u skladu sa načelom integriteta, ali nije dužan da izveštava Agenciju o obavljenim lobiranjima. Ipak, lobirano lice je dužno da o svim primljenim dopisima kojima otpočinje lobiranje (pa i onim učinjenim od strane neregistrovanog lobiste) obavesti Agenciju.

Korisnik lobiranja je lice u čijem se interesu vrši lobiranje a **lobirano lice** je izabrano, imenovano ili postavljeno lice u organu javne vlasti, kao i lice koje je u organu zaposleno ili na drugi način radno angažovano. Lobiranim licem smatra se i lice koje učestvuje u postupku pripreme i donošenja propisa, a na čiji izbor, imenovanje ili postavljenje organ vlasti daje saglasnost.

Postupak lobiranja

Lice koje obavlja lobiranje i korisnik lobiranja između sebe najpre zaključuju **ugovor o lobiranju** koji obavezno sadrži osnovne podatke o obe ugovorne strane, naknadu za lobiranje, predmet i cilj lobiranja, vremenski okvir u kom će se sprovesti, a lice koje vrši lobiranje ne može se unapred obavezati na ishod lobiranja. Izuzetak od ovog pravila postoji kada lobiranje obavlja neregistrovani lobista, budući da se radi o licu koje zastupa ili je zaposleno kod korisnika lobiranja, pa je odnos između njih regulisan drugom vrstom ugovora. Naknada za lobiranje u ovom slučaju ni na koji način nije regulisana Predlogom zakona.

Tek **nakon zaključenja ovog ugovora može da započne postupak lobiranja**, i to tako što se lice koja obavlja lobiranje (registrovano ili neregistrovano) u pismenoj formi obraća lobiranom licu. Registrovano lice koje obavlja lobiranje dostavlja lobiranom licu dokaz o upisu u Registar lobista, ugovor o lobiranju (bez navođenja visine ugovorene naknade za lobiranje), kao i naziv propisa za koji lobira. Predlog zakona ne reguliše sadržinu dopisa koju upućuje neregistrovani lobista. Nakon što primi dopis, lobirano lice obavezno je da o tome u roku od 15 dana obavesti Agenciju, koja je ovlašćena da zahteva i vanredna obaveštenja o lobističkim kontaktima.

Organ vlasti dužan je da vodi evidenciju o lobističkim kontaktima lobiranih lica u tom organu. Iako i sam predlagač zakona ističe da se pomenuta evidencija uspostavlja kako bi se javnosti omogućio pristup informacijama koje bi je uverile da je obavljeno lobiranje u skladu sa javnim interesom, **Predlogom zakona nije propisana obaveza objavljivanja ove evidencije.**

Izveštavanje

Obavezu podnošenja **godišnjeg izveštaja** o radu Agenciji ima **lice koje obavlja lobiranje.** U slučaju brisanja iz registra podnosi se izveštaj za period od prethodnog izveštavanja do dana brisanja iz registra. **Obaveznu sadržinu izveštaja** čine podaci o upisu u registar (broj i datum), podaci o korisniku lobiranja, podaci o lobiranom licu (uključujući i organ javne vlasti u kome je angažovan) kao i predmet lobiranja.

Obaveza izveštavanja, dakle, postoji samo za lobistu odnosno pravno lice koje obavlja lobiranje. Predlogom zakona **nije predviđeno da lobirano lice obaveštava Agenciju o susretima koji imaju karakter lobiranja, a koja su učinjena na način koji nije predviđen ovim zakonom.** Osim toga, važno napomenuti da je Predlogom zakona predviđeno javno objavljivanje isključivo registara domaćih i stranih lica koja obavljaju lobiranje, dok izveštaji koji se dostavljaju Agenciji neće biti objavljeni na nenoj internet strani. Dodatno, prilikom izveštavanja Agencije, lica koja obavljaju lobiranje neće imati obavezu dostavljanja ugovora o lobiranju, pa time ni iznosa naknade za lobiranje koja je ugovorom propisana. Imajući u vidu činjenicu da ne postoji ni obaveza objavljivanja evidencija koju vode organi vlasti čiji su funkcioneri lobirani, postavlja se pitanje u kojoj će meri ovaj Zakon suštinski doprineti povećanju transparentnosti uticaja na donosioce propisa.

● ZAKON O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

Ovim Zakonom se počev od 30.09.2018.godine stavlja van snage Zakon o privremenom utvrđivanju načina isplate penzija kojim je od 01.11.2014. godine svim penzionerima koji imaju penziju veću od 25.000 dinara penzija isplaćivana u umanjenom iznosu

Osim ove ključne izmene, predloženim izmenama i dopunama Zakona, predviđeno je i sledeće:

Regulisanje prevremenog odlaska u penziju za osiguranike sa beneficiranim radnim stažom

Usled potrebe za promenom načina obračuna prevremene penzije kod osiguranika koji su na radnim mestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (tzv. beneficirani radni staž), izmenama Zakona predviđeno je da se reguliše njihov status odlaska u prevremenu penziju i način računanja penala, koji se računaju za svakog osiguranika konkretno u odnosu na sniženu starosnu granicu. Time se računa samo snižena starosna granica za razliku od prethodnog Zakona gde se računala opšta starosna granica.

Promene koje se unose se takođe odnose na pravo korišćenja prevremene penzije za osiguranike koji rade ili su radili na poslovima sa maksimalnim stepenom uvećanja staža da ukoliko imaju 2/3 efektivno provedenih na poslovima, gde se starosna granica pomera sa navršenih 55 godina na 50 godina.

Uračunavanje u penzijski staž vremena za koje je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje po bilo kom osnovu za koji je obavezno uplaćivanje doprinosa

U pogledu računanja penzijskog staža, Zakonom je precizirano je da se osiguraniku u penzijski staž računa vreme za koji je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje po bilo kom osnovu za koji je obavezno uplaćivanje doprinosa (a ne samo po osnovu rada, kako je bilo predviđeno dosadašnjim zakonskim rešenjem)

Ukoliko se ni na koji drugi način ne može izračunati lični koeficijent osiguranika, pretpostavljena vrednost koeficijenta je 1

U pogledu računanja ličnog koeficijenta precizirano je da osiguranicima kojima se ne može ni na koji drugi način utvrditi lični godišnji koeficijent on iznosi jedan. Osiguraniku kome u matičnoj knjizi nisu evidentirani podaci o zaradi, naknadi i osnovici zarade za kalendarske godine uzima se vrednost ličnog koeficijenta.

Obračunavanje akontativnog iznosa penzije u slučaju da nije moguće utvrditi konačan iznos

Jedna od promena koje donosi novi Zakon tiču se i obračunavanja penzije, ukoliko su ostvareni svi uslovi a ne može se utvrditi konačni iznos penzije za osiguranika, doneće se privremeno rešenje o akontativnom iznosu penzije gde se mora navesti razlog za nemogućnost određivanja konačnog

iznosa penzije. Nakon utvrđenih činjenica akontativni iznos će se zameniti rešenjem konačnog iznosa penzija a ukoliko se te činjenice u naredne tri godine ne reše akontativni iznos će postati konačan. U slučaju da se prilikom perioda isplate akontativnog iznosa osiguraniku isplaćivao manji iznos od konačnog osiguranik ima pravo na isplatu razlike u celosti, takođe ukoliko je osiguraniku uplaćivano više od konačnog iznosa u obavezi je da vrati.

Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje dužan je da korisniku prava isplaćuje penzije na teritoriji Republike Srbije i to preko banke.

Međusobni odnosi banke i fonda regulisani su ugovorom, a ukoliko dođe do isplata nakon smrti korisnika penzije banka je u obavezi da Fondu vrati sva sredstva iz čega proizlazi da banka ne može svoja potraživanja prema korisniku namiriti iz tih iznosa.

Obustava isplate penzija ukoliko korisnik ne dostavi potrebna uverenja

Zakonom je predviđeno je da ukoliko korisnik blagovremeno ne dostavi uverenja koja se ne pribavljaju po službenoj dužnosti a koji su od uticaja na pravo, Fond obustavlja isplatu dospelih mesečnih iznosa penzija odnosno novčanih naknada. Nakon dostavljanja nedostajućeg uverenja, uplate koje nisu mogle biti izvršene isplatiće se za najviše 12 meseci unazad.

Uspostavljanje elektronske matične evidencije

Pojedina pitanja evidentiranja podataka korisnika su rešena uvođenjem elektronske matične evidencije gde se unose svi podaci osiguranika. Cilj uspostavljanja evidencije je olakšavanje pristupa podacima i lakše ostvarivanje prava osiguranika. Predlagač zakona predviđa da će se zahvaljujući ovakvoj evidenciji ukinuti ukupno 16 obrazaca, među kojima i obrazac M4

U slučaju postojanja fiskalnog prostora korisnicima penzija se mogu povećati iznosi penzije isplatom novčanog iznosa u svojstvu uvećanja uz penziju.

O uvećanju se odlučuje aktom Vlade, a isplatu vrši Fond iz budžeta uz posebno naznačenje da je do uvećanja došlo.

Pravila o usklađivanju penzija neće se primenjivati sve do „dostizanja finansijske održivosti penzijskog sistema“

Pravila o usklađivanju penzija suspenduju se do „dostizanja finansijske održivosti penzijskog sistema“, i do tada će se utvrđivati na način utvrđen propisima koji regulišu budžet i budžetski sistem.

● ZAKON O PROFESIJAMA OD POSEBNOG INTERESA ZA REPUBLIKU SRBIJU I USLOVIMA ZA NJIHOVO OBAVLJANJE

Listu profesija od posebnog interesa utvdiće Vlada najkasnije do oktobra 2019. godine. Lista neće biti konačna, već će ministarstva moći da predlažu nove profesije od posebnog interesa pod uslovima predviđenim zakonom.

Pristup i obavljanje profesiji od posebnog interesa uslovljeno je posedovanjem profesionalnih kvalifikacija. **Profesionalne kvalifikacije** obuhvataju **formalnu kvalifikaciju** (diploma, svedočanstvo ili druga javna isprava o stečenom formalnom obrazovanju) i **dodatno stručno osposobljavanje i usavršavanje koje se obavlja tokom ili nakon sticanja formalne kvalifikacije, a dokazuje se diplomom ili drugom javnom ispravom** (specijalizacija, pravosudni ispit i sl.).

Uslovi koji se tiču formalnih i profesionalnih kvalifikacija za obavljanje svake pojedinačne profesije od posebnog interesa moraju biti **propisani posebnim zakonima**, odnosno onim zakonima kojima se uređuje oblast odnosno delatnost u kojoj se obavlja profesija od posebnog interesa.

Ministarstvo u čijem delokrugu je delatnost u kojoj se obavlja profesija od posebnog interesa (Nadležno ministarstvo) propisuje minimum potrebnih kompetencija za obavljanje određene profesionalne delatnosti.

Kompetencije su skup znanja veština, sposobnosti i stavova koji omogućuje pojedincu efikasno obavljanje aktivnosti u datoj profesiji .

Nadležno ministarstvo utvrđuje sastav i način rada tela nadležnog za sprovođenje postupka utvrđivanja posebnih uslova za obavljanje profesije od posebnog interesa.

Način izbora, mandat kao ni način postupanja ovog tela **nisu precizno definisana Predlogom zakona**. Uspostavljena je obaveza ministarstava da na svojim internet stranama objave sve potrebne informacije u vezi sa profesijama od posebnog interesa.

Obavljanje profesija od posebnog interesa biće moguće tek nakon što, na zahtev zainteresovanog lica, nadležno telo odluči da kandidat ispunjava zakonom propisane uslove i poseduje neophodne kompetencije (znanja, veštine, stavove) potrebne za obavljanje te profesije

Svako lice zainteresovano za obavljanje profesije od posebnog interesa **najpre će morati telu nadležnom za proveru ispunjenosti uslova da podnese zahtev kojim se utvrđuje da li ispunjava uslove za obavljanje te profesije**. Isti zahtev podnosiće i lica kojima je ranije izvršeno priznanje **strane diplome**. Rok za rešavanje po zahtevu iznosi 3 meseca.

Nadležno telo utvrđuje da li postoji razlika u stečenim kompetencijama iz formalne kvalifikacije u odnosu na propisani minimum potrebnih kompetencija.

Razlike između stečenih kompetencija iz formalne kvalifikacije i minimuma potrebnih kompetencija mogu nastati kao posledica toga što različiti univerziteti koji imaju akreditovane studijske programe samostalno utvrđuju sadržaj tih programa, pa tako, primera radi, akademsko zvanje diplomiranog pravnika može steći i lice koje nije položilo ispit iz međunarodnog privatnog prava ili čak ni obligacionog prava.

Ukoliko kandidat ne poseduje potrebne kompetencije, nadležno telo može ga uputiti na polaganje dodatnih ispita ili rešenjem utvrditi da lice ne ispunjava potrebne uslove

Zahtev se odbija ukoliko se utvrdi da postoje bitne i nenadoknadive razlike u stečenim kvalifikacijama, koje se ne mogu nadoknaditi polaganjem ispita ili obavljanjem prakse.

Ukoliko profesiji od posebnog interesa želi da pristupi lice koje je formalnu/profesionalnu kvalifikaciju steklo u inostranstvu, nadležno telo će najpre zatražiti mišljenje odgovarajuće obrazovne ustanove čiji je osnivač Republika, pokrajina ili jedinica lokalne samouprave koja vrši upoređivanje programa strane ustanove u kojoj je lice steklo formalnu kvalifikaciju sa programom obrazovanja za istu profesiju u Srbiji.

Za lica koja su stekla profesionalnu kvalifikaciju do dana donošenja akta Vlade kojim će se utvrditi lista profesija od posebnog interesa, smatra se da ispunjavaju uslove za obavljanje profesije.

● ZAKON O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OZAKONJENJU OBJEKATA

Predlagač zakona ističe da u Srbiji postoji više od dva miliona nezakonito izgrađenih objekata, zbog čega je neophodno omogućiti efikasnije sprovođenje ozakonjenja. Sa druge strane, predložene dopune imaju za cilj sprečavanje nove nezakonite gradnje ali i stavljanja u promet nezakonito izgrađenih nepokretnosti.

Predmet ozakonjenja može da bude isključivo objekat koji je vidljiv na satelitskom snimku Srbije za 2015. godinu.

Za nelegalne objekte moći će da bude podnešen zahtev za legalizaciju ukoliko su vidljivi na satelitskom snimku iz 2015. godine. Za sve kasnije nelegalno izgrađene objekte doneće se rešenje o rušenju.

Dokaz o podnetoj poreskoj prijavi za porez na imovinu kao dodatni uslov za izdavanje rešenja o ozakonjenju

Kada nadležni organ utvrdi da su ispunjeni uslovi za legalizaciju, vlasnik nezakonito izgrađenog objekta najpre će morati da podnese poresku prijavu za utvrđivanje poreza na imovinu u kojoj moraju biti podaci koji odgovaraju sadržini dokumenata koji su dostavljeni u postupku legalizacije (tehnički dokument; elaborat geodetskih radova). Dokaz o podnetoj poreskoj prijavi dostavlja se nadležnom organu koji zatim obaveštava vlasnika o visini takse koju je potrebno da plati za legalizaciju. Po dostavljanju dokaza o uplati takse izdaje se rešenje o ozakonjenju.

Ozakonjenje objekta u zaštitnoj zoni objekta javne namene

Ukoliko je predmet legalizacije objekat sagrađen u zaštitnoj zoni objekta javne namene, Predlogom zakona predviđen je dodatni uslov za donošenje rešenja o ozakonjenju. Naime, vlasnik nezakonito izgrađenog objekta biće u obavezi da dostavi **overenu izjavu da se odriče prava na pokretanje sudskog spora po bilo kom osnovu** u vezi sa uticajem tog javnog objekta na korišćenje legalizovanog objekta. Tek nakon toga, moći će da se donese rešenje o ozakonjenju koje sadrži konstataciju da je vlasnik dostavio ovu izjavu. Dodatno, izjava o odricanju **upisuje se u katastru nepokretnosti kao zabeležba** koja važi sve dok postoji legalizovani objekat i koja ostaje upisana i kada objekat promeni vlasnika.

Rušenje po konačnosti rešenja, ne čeka se ishod upravnog spora

Izmenama Zakona omogućiće se rušenje nelegalno izgrađenih objekata kojima u postupku legalizacije nije odobreno ozakonjenje nakon što rešenje o odbijanju/odbacivanju bude konačno, tj. Istekom roka za žalbu ili kada drugostepeni upravni organ reši po žalbi. dok se do sada rušenje nije sprovodilo sve dok rešenje ne postane pravosnažno, odnosno, sve dok Upravni sud ne reši po tužbi u upravnom sporu.

Evidencije koje vodi nadležni organ

Nadležni organ će, u skladu sa predloženim dopunama zakona, biti u obavezi da, osim evidencije o izdatim rešenjima o ozakonjenju, vodi i evidenciju o pokrenutim postupcima ozakonjenja. Precizirano je da će javnosti ova evidencija biti dostupna na digitalnoj platformi nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka.

Zabrana privremenog uključivanja na mreže i infrastrukturu za objekte koji su u postupku legalizacije

Objekti koji su u postupku ozakonjenja, **koji nisu ranije priključeni** na elektroenergetsku, gasnu mrežu, mrežu elektronskih komunikacija ili daljinskog grejanja, vodovod i kanalizaciju, neće moći da budu da budu privremeno priključeni na ove mreže.

Ukoliko objekat koji je u postupku ozakonjenja, a koji već jesu priključen na nabrojane mreže, ne bude ozakonjen građevinski inspektor dužan je da konačno rešenje kojim se odbija/odbacuje ozakonjenje, bez odlaganja dostavi preduzeću na čiju je mrežu objekat priključen.

Zabrana otuđenja za objekte u postupku legalizacije

Organ nadležan za sprovođenje postupka legalizacije obavezan je da za svaki objekat koji je u postupku ozakonjenja u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu izmena i dopuna Zakona dostavi Katastru potvrdu o tome da je objekat u postupku ozakonjenja, o čemu Katastar sačinjava zabeležbu zabrane otuđenja za te objekte.

Ukoliko se postupak legalizacije ne okonča u roku od 5 godina od dana stupanja na snagu izmena i dopuna Zakona, smatraće se da je zahtev za legalizaciju odbijen.

Svi postupci ozakonjenja koji su pokrenuti a **nisu okončani** do stupanja na snagu izmena i dopuna Zakona, **nastavljaju se prema novim odredbama.**

● ZAKON O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PREVOZU PUTNIKA U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU

Predlagač zakona smatra da je Zakon o prevozu putnika u drumskom saobraćaju koji je donet 12. avgusta 2015. a izmenjen i dopunjen 8. juna 2018. neophodno dalje precizirati u tri oblasti i to u odredbama koje se odnose na uslove taksi prevoza, prevoz putnika koji se obavlja putničkim vozilom koje je iznajmljeno sa uslugom vozača (limo servis) i takođe regulaciju prava i dužnosti inspekcij-skog nadzora.

Preciziranje uslova za obavljanje taksi prevoza

Izmenama i dopunama zakona precizirano je, najpre, da je taksi prevoz ona vrsta javnog prevoza čija se naknada obračunava taksimetrom i čije vozilo ima registarske tablice sa oznakom TX, koje je registrovano prema mestu sedišta i da ima odobrenje za pružanje usluga prevoza. Dalje, navodi se da prevoznik ne sme biti pravosnažno osuđivano za krivična dela koja su taksativno nabrojana u Zakonu. Usluge se obavljaju na teritoriji mesta na kom je vozilo registrovano a bliže uslove za obavljanje taksi prevoza propisuju opština, grad ili grad Beograd. Sve ostale karakteristike koje nisu definisane ovim zakonom se dalje preciziraju Odlukom koju donose organi jedinice lokalne samouprave.

Preciziranje uslova za obavljanje limo servisa

Položaj pružalaca limo servisa je ranije neprecizno bio definisan Zakonom o turizmu. Predlagač zakona ističe je zbog problema širokog tumačenja ovu oblast pružanja usluga prevoza potrebno definisati Zakonom o prevozu putnika u drumskom saobraćaju. Predlaže da se limo servis definiše kao javni prevoz i da shodno tome vozači i vozila podležu obavezama iz propisa kojima se uređuje oblast bezbednosti saobraćaja na putevima. Takođe se precizira da je za pružanje limo usluga obavezno vođenje registra i dalje navodi koje sve to dužnosti pružalac usluga mora da ispuni. Pružalac usluga je dužan da u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja u kom obavlja delatnost drži rešenje o upisu u odgovarajući registar i uverenje o evidentiranju u Registru turizma, da u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja istakne cene usluga koje pruža i da se pridržava istaknutih, odnosno objavljenih cena, da za svaku pruženu uslugu izda propisan račun i da vodi evidenciju pruženih usluga.

Osim što će moći da se obavlja isključivo na osnovu odobrenja jedinice lokalne samouprave, dopunama zakona precizno je utvrđeno kojim vrstama vozila se može obavljati limo servis, zabranjeno je obavljanje limo servisa na unapred utvrđenoj relaciji, vozilo limo servisa moguće će biti iznajmiti isključivo u celini (ne i pojedinačno mesto za sedenje), a ugovoreno vreme prevoza neće smeti da bude kraće od tri časa. Na ovaj način, izmenama i dopunama zakona onemogućiće se obavljanje limo servisa mnogim prevoznicima koji su, u skladu sa Zakonom o turizmu, do sada pružali uslugu limo servisa.

Propisivanje slučajeva u kojima nije dozvoljeno nuđenje usluge prevoza pružanjem usluga informacionih tehnologija

Najveći problem koji predlagač uviđa jeste pojava sive ekonomije i to pojavom neovlašćenog obavljanja javnog prevoza putnika, nelojalne konkurencije kroz instaliranje i reklamiranje elektronskih aplikacija za obavljanje taksi delatnosti od strane fizičkih lica privrednih subjekata, koja nemaju odobrenje za obavljanje taksi delatnosti.

U skladu sa dopunama zakona, biće kažnjivo pružanje IT usluga za nuđenje usluge prevoza ili povezivanje korisnika prevoza sa pružaocima usluge koji nemaju odobrenje za pružanje usluge taksi prevoza ili limo servisa. Zakonom je, takođe, zabranjeno korišćenje tehnologija za nuđenje taksi usluge po ceni različitoj od one koju propiše jedinica lokalne samouprave.

Proširenje nadležnosti inspekcije i komunalne policije

Dopunama zakona omogućiće se i pojačan rad inspekcija . U vršenju inspekcijskog nadzora, inspektor će imati mogućnost i da nastupi kao prikriveni putnik, ali isključivo pod uslovom da se do potrebnih dokaza ne može doći na drugi način. Izmenama zakona inspektoru će biti omogućeno i da isključi iz saobraćaja vozilo koje obavlja limo servis suprotno zakonu, kao i da istom oduzme saobraćajnu dozvolu i registarske tablice u trajanju od 10 dana.

Ovlašćenja vršenja inspekcijskog nadzora se prenosi i na komunalnu policiju zbog nedovoljnog kapaciteta. Proširena su prava i dužnosti komunalne policije koja će imati i ovlašćenje da da privremeno oduzme vozilo koje je označeno taksi oznakom, a nema odobrenje za vršenje ove delatnosti.

OTVORENI PARLAMENT.rs

O vama se radi.